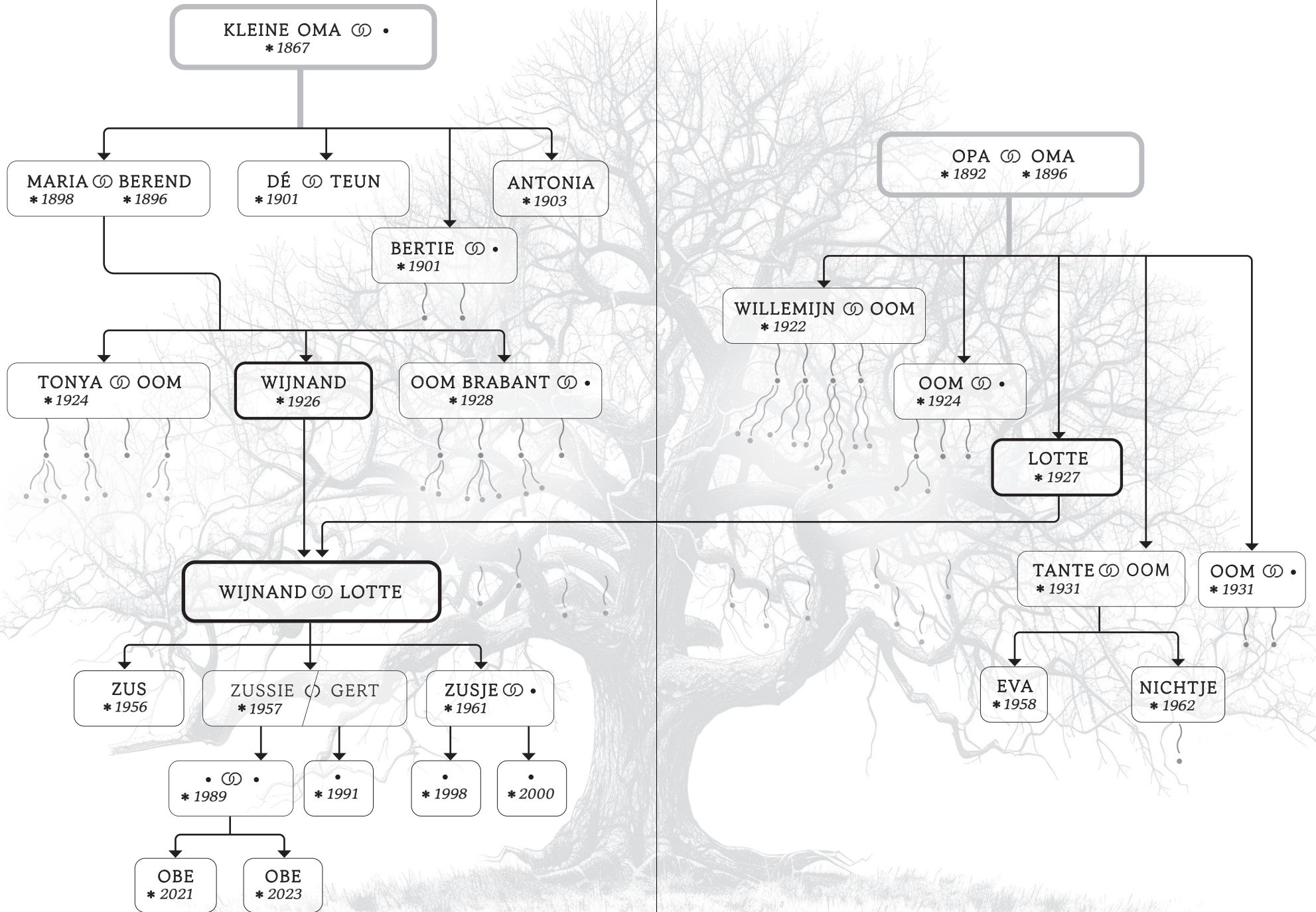

KIEMROT

HEDWIG VAN HERWAARDEN

KIEMROT

ROMAN

Hoewel het verhaal op waarheid is gebaseerd zijn de personages en bepaalde gebeurtenissen fictief. Het staat iedereen vrij om zich erin te herkennen.

Bert Loorbach Uitgeverij

Bert Loorbach Uitgeverij
bertloorbachuitgeverij@gmail.com
<https://blu.vrijeboeken.com/nieuwe-titels.html>

1ste druk, 2024
© Tekst: Hedwig van Herwaarden

© Coverfoto: privé archief
© Foto van auteur en concept cover: Eduard Ernst
© Vormgeving en opmaak: Stefan Kraaijenhagen

Druk en afwerking: Drukkerij Wilco Amersfoort

ISBN 978-90-834251-1-5 / NUR 301
ISBN 978-90-834251-2-2 / eBook / verschijnt 2025

Alle rechten voorbehouden / All rights reserved.
Niets uit deze opgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, foto- kopie, microfilm of op welke andere wijze en/of door welk ander medium ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Benthe en Thomas, Jip en Boas, Boaz en Benja
en natuurlijk voor mijn zussen.

KIEMROT

Een familiegeschiedenis

	Obe	10
Deel 1	Het Einde <i>1986</i>	11
	Obe	36
Deel 2	De Vader <i>1961-1986</i>	37
	Obe	242
Deel 3	De Zoon <i>1921-1955</i>	243
	Obe	320
Deel 4	De Heilige Geest <i>1945</i>	321
	Bronvermelding	347

2023

Obe,
daar kwam jij, kleine onschuld, met in je hand de laatste agenda van mijn vader, opengeslagen op dinsdag 25 februari 1986. Over de hele pagina een gekerfd kruis dat in de balpendoordruk zijn sporen trekt tot in de dagen erna, toen hij er zelf al niet meer was: 'Oma wat is dit?' Dat kruis markeert de laatste dag van het leven van mijn, of onze vader, die van mijn zussen en mij. Om het te begrijpen moet je zijn hele verhaal kennen, dat begint bij het einde.
We leven wel vooruit, maar zijn gevormd door het verleden. Het antwoord is er dus al, we hoeven het alleen nog maar te vinden. Ik zet je op mijn schouder en draai me om, onze blik gericht op een onvoltooid verleden. Zie je hem opdoemen uit de nevel van vergankelijkheid?
Jouw overgrootvader.

DEEL 1

Het Einde

Op zijn sterfdag ging mijn vader niet dood.
Of beter gezegd, hij stierf twee keer.
Misschien als compensatie voor zijn belabberde leven, of om soelaas te bieden aan ons, de achterblijvers: geen zorgen, nee hij komt echt niet terug.
De eerste keer overleed hij fysiek, op dinsdag 25 februari 1986, en de tweede keer een dag later officieel en administratief.
De schouwarts kon niet exact bepalen of de dood twee dan wel drie dagen ervoor was ingetreden, en koos voor woensdag 26 februari 1986, welke op het overlijdensbericht werd vermeld en vervolgens hier en daar op een kalender terecht kwam, waardoor het in de jaren daarna de ware datum leek.

Wijnand van Houweningen

Geboren 22-09 1926 te Nijmegen Overleden 26-02 1986 te Arnhem

De verwarring over zijn werkelijke overlijdensdatum leek wel passend. Zijn aardse bestaan was hoofdzakelijk voorbijgegaan in ontkenning van het leven, en in zijn officiële sterfdatum zou je een ontkenning van de dood kunnen zien, want op die dag werd er niet gestorven. En ook omdat slechts een enkeling in de toekomst op 25 februari aan zijn echte sterfdag zou denken, hetgeen wel goed paste bij zijn eenzaamheid.
Wat hij er zelf van zou hebben gevonden weet ik niet.
Zo'n administratieve slordigheid paste helemaal niet bij zijn obsessieve punctualiteit, dus hij had zich in zijn graf hebben kunnen omdraaien als hij niet gecremeerd was, maar het kon ook goed zijn dat het hem onverschillig had gelaten, 'ze zoeken het maar uit, ik ben ervan af'.

Maar voor ons was het dus dinsdag. Vanwege dat kruis, en ook omdat onheil bij ons opvallend vaak op een dinsdag over de vloer kwam. Daarvoor is dat inderdaad de beste weekdag als je bedenkt dat de naam dinsdag is ontleend aan de Germaanse god Tiwaz, god van de oorlog, de rechtvaardige, van wie in de oudheid werd gedacht dat niet de mens maar hij oorlogen uitlokte, het verloop bepaalde en ze ook liet eindigen.

In 1985 had mijn vader een echtscheiding bedacht. Niet omdat hij wilde scheiden maar hij gokte erop dat onze moeder zich weer tijdig op hangende pootjes bij hem zou voegen. Uit zichzelf kwam ze niet terug, daar hadden zijn geïndoctrineerde dochters wel voor gezorgd. Maar ze zou zich wel drie keer bedenken voordat ze zo stom zou zijn om in te stemmen met de echtscheiding, want zonder pensioen of alimentatie en nog zeven jaar te gaan tot aan de AOW had ze geen bron van inkomsten. Zijn chantage met zelfdoding had altijd gewerkt, hij rekende erop dat dat nu ook het geval zou zijn.

Het eerste bericht van zijn advocaat ontvingen mijn ouders beiden op een dinsdag, hij in ons ouderlijk huis, zij op haar tijdelijk adres waar ze inwoonde bij Zusje. Zus was achtentwintig, ik zevenentwintig en Zusje drieëntwintig jaar.

Een jaar later viel het bericht van de inschrijving van echtscheiding eveneens op een dinsdag bij onze beide ouders in de brievenbus, inmiddels woonde mijn moeder als hoofdbewoner in de huurflat die al generaties in de familie was, Zusje was gaan samenwonen. Mijn vader was in de kuil gevallen die hij voor haar gegraven had. Hij had een recent herziene wet gemist waardoor zij de rest van haar lange leven aanspraak zou mogen maken op een door hem tijdens hun huwelijk opgebouwd pensioen. Maar hij veronderstelde dat ze als kersverse weduwe daar geen cent van zou ontvangen en van een dode is geen alimentatie te verwachten, dus tel uit je winst. In de loop van die dag kerfde hij een paginagroot kruis op dinsdag 25 februari 1986

in zijn agenda in boze balpenstrepen met een van zijn vaste Bic-pennen die in grootverpakking op een schap in zijn bureau klaarlagen om te onderstrepen of door te strepen, iets waar hij zich dagelijks hartstochtelijk aan over gaf. Een horizontale en verticale balk van kapot getrokken stakerig blootliggende houtvezels weerspiegelde de bizarre perfectie van mijn vader. In dat kruis lag alles besloten wat dertig jaar geleden begonnen was en nu evolueerde in een apotheotische wraak. Drie dagen later belden burens naar de politie omdat het te stil was in het buurhuis, er klonk geen pianospel of gestommel meer op de trap. Het was een vrijdagmiddag en mijn moeder belde naar de school waar ik werkte. Hij was dood aangetroffen, het lichaam was voor forensisch onderzoek in beslag genomen. Waar wij al decennia rekening mee hielden was plots een feit: 'als jij weggaat vinden de kinderen de bloedspatten op de muur.' Ik hoorde hem die zin weer uitspreken, maar ging er maar van uit dat het zonder bloed was gelukt. Toch kon ik dit nieuws dat sinds lang in ons jonge vrouwenlichaam gebeiteld stond niet meteen bevatten. De woorden bleven als een klankketting aan de buitenkant van mijn hoofd dansen, maar daarbinnen zat het op slot. Ik dacht aan dood, doder doodst, en probeerde me het koude lichaam van mijn vader voor te stellen. De dood had altijd bij ons in de tuin naar binnen staan kijken. Mijn vader had hem nu voor de tweede keer overgehaald om binnen te komen, zijn trouwe metgezel sinds zijn jeugd, en deze keer waren ze dus wel samen vertrokken, voorgoed.

Ik stond in de docentenkoffiekamer en keek naar de stille dingen. Planten op de vensterbank, een verdroogde korst potgrond op een onderschotel, een verdord blaadje, een koffievlek op tafel met een open half pakje shag ernaast, stoelen waarvan twee niet aangeschoven. Je kan dus waarnemen zonder te zien en vreemd genoeg drong dat besef wel tot me door. Ik weet niet wat ik zie, dacht ik, weet niet wat ik hoor, en nu moet ik gaan denken. D O O D. Met vacuüm gezogen ingewanden en afge-

sloten hersenen ging ik terug naar de klas en liet de leerlingen hun gang gaan. Nog drie kwartier voor de bel zou gaan. Daarna ging ik naar mijn moeder. En nog weer wat later naar het huis van mijn vader. Ons oude huis.

Donker en koud was het huis. De salontafel, schilderijen, Perzische tapijten, dressoir, tv, piano stonden roerloos onaangedaan onder mijn blik. Zelfs zielloze spullen verkillen als ze jaren moeten doorbrengen in een negatieve atmosfeer. Op de eettafel lag zijn agenda opengeslagen bij dinsdag 25 februari 1986. Een dik aangezet kruis sprong me tegemoet. Wat zat er een weerbarstige dwingende alles onderwerpende vernietigende kracht in die halen. Ik zag hem verwoed krassen met zijn opgezwollen rechterhand, wat zou hij daarbij gedacht en gevoeld hebben, waarschijnlijk niet veel. Haastig ging ik op zoek naar verzekeringspapieren en draaide het nummer van de begrafenisondernemer.

‘U meldt het overlijden van de heer ... en u wilt zijn begrafenis regelen, bent u zijn dochter? Dan kan ik u vertellen dat de begrafenis reeds is geregeld. Door de broer van de overledene mede namens zijn moeder. Dat zal dan uw oma zijn. Ik mocht van haar geen verdere mededelingen doen, want de begrafenis zal in besloten kring plaatsvinden. In zijn geboorteplaats, haar woonplaats, dat kan ik nog wel vertellen.’ Oma had hem willen begraven zonder ons. Ondanks dat ik moeite had met het vinden van de juiste woorden was binnen een paar minuten de eerste begrafenis geannuleerd en een nieuwe in gang gezet.

Bij onze moeder waren mijn zussen er al. Zoals ze daar zat, zo breekbaar. Voelbaar verdriet en toch, haar houding was onveranderd lief en beheerst, haar bezorgde stem klonk gecontroleerd rustig. Zoals altijd zei ze dat het goed met haar ging, maar haar handen spraken waar haar mond over zweeg, eerst als kronkelende vissen in haar schoot, daarna verwoed wrijvend

alsof een hardnekkige teerlaag op haar bovenbenen er met huid en haar afgeschuurd moest worden. Zus zat in de vensterbank en keek naar buiten. Ze keerde zich om. ‘Ik vind het heel rot natuurlijk voor u mam, maar mij doet het niks. Ik ben al jaren los van die vent.’ Een duim boorde zich in een handpalm om tegenpijn te maken voor wat onverdraaglijk is. Zusje concentreerde zich op het ontkurken van een fles en schonk de glazen royaal vol. Met een kleine klap zette ze de volste kordaat voor mama, op het bijzettafeltje, vlak naast haar stoel zodat zij er niet naar hoefde te reiken.

‘O meis, dat is toch veel te vol, het lijkt wel een waterglas,’ zei mam lachend protesterend. En met dalende stem: ‘Ik vind het juist voor jullie zo heel erg. Niet eens een afscheidsbrief. Geen woord aan jullie.’

Een afscheidsbrief was er wel, zelfs twee, maar niet voor ons, en ook niet voor onze moeder wat wij veel liever hadden gewild en haar met heel ons hart hadden gegund. Maar een brief voor ons, juist daar zou zij troost uit hebben geput in de onlogica van haar liefde. Hoe kon zij verwachten dat een afscheidsbrief van die zielige figuur, de lafaard met zijn dodelijke wapen een steun of troostend houvast voor ons zou kunnen zijn? Misschien was het haar eeuwige hoop in de illusie dat het ons een duwtje in de rug zou geven om ons leven op de rails te zetten. Maar de trein van onze jeugd was al lang gepasseerd, wij moesten zelf op zoek naar het juiste perron. Wij zouden ons geen raad weten met een plots liefhebbende brief of excuses vijftienvintig jaar te laat. Ik vroeg me af wat mijn zussen met zo’n brief zouden doen. De fik erin, in de prullenbak in duizend stukjes, of ver weg verstoppen achter in een kast.

De politie had beide brieven die er wel waren in beslag genomen. Een was voor zijn moeder. De ander voor een ‘Mies Mechels’. Een inspecteur van politie had erover gebeld en wilde discreet weten of onze vader mogelijk een liefdesrelatie had met deze